

Kantoor Amsterdam

Anna Spenglerstraat 71
1054 NH Amsterdam
tel/fax: 020-6164684
giro: 3767096
info@stopwapenhandel.org

Kantoor Groningen

Postbus 7007
9701 JA Groningen
tel: 050-3133247
fax: 050-3180024

Naar een actievere parlementaire rol in het wapenexportbeleid

Frank Slijper, Campagne tegen Wapenhandel
mei 2009

De afgelopen tien jaar is grote vooruitgang geboekt in de informatievoorziening door de overheid rondom wapenhandel. Van vrijwel volledige geheimhouding zoals tot diep in de jaren '90 gebruikelijk was naar (verkorte) publicatie van afzonderlijke exportvergunningen voor strategische goederen, inclusief doorvoer.

Een belangrijke tekortkoming is niettemin dat parlementaire controle vrijwel volledig achteraf plaatsvindt. In de praktijk pas een tot twee jaar nadat de vergunningen verleend zijn, omdat vergunningen en rapportages erg laat gepubliceerd worden. Dat is vooral problematisch voor de meer 'gevoelige' vergunningen, vooral die aan niet-EU landen, en zeker de meer substantiële vergunningen. Want wat kan een parlement nog controleren, als de regering pas melding maakt van een verstrekte exportvergunning, wanneer de betreffende wapens al lang en breed op de plek van bestemming zijn gearriveerd?

Hoewel snellere publicatie van deze gegevens essentieel is, zou het debat over het wapenexportbeleid nog veel meer gebaat zijn bij parlementaire en publieke betrokkenheid vóóraf.

De Campagne tegen Wapenhandel pleit daarom voor een systeem waarbij de Tweede Kamer via publicatie vooraf - bijvoorbeeld op de exportcontrole webpagina's van het ministerie van EZ - kennis kan nemen van wapenexportvergunningsaanvragen waarvoor de regering toestemming overweegt te verlenen. Zo draagt de regering bij aan een bredere en transparantere besluitvorming over een gevoelig thema.

Een voorbeeld daarvan heeft een vorig kabinet al gegeven rondom de korvettenverkoop aan Indonesië, waarbij het vóór de daadwerkelijke vergunningverstrekking de Kamer over dat voornemen informeerde. Wij zien dit graag in een structurele, systematische vorm gegoten, waarbij een dergelijke informatievoorziening vooraf de norm wordt.

Een enigszins vergelijkbaar systeem werkt al jaren in de Verenigde Staten - 's werelds grootste wapenexporteur - waar het State Department vergunningen die aan bepaalde randvoorwaarden voldoen¹ voor definitieve verstrekking aan het Congress

¹ zie http://www.pmdtc.state.gov/reports/intro_congnotify.html

overlegt. Het is dan vervolgens aan het Congress of het daarover in debat wil met de betreffende bewindslieden, zoals bijvoorbeeld onlangs met betrekking tot de verkoop van F-16s aan Pakistan gebeurde.

Niet wenselijk achten wij een systeem zoals bijvoorbeeld in Zweden en Duitsland waarbij het parlement slechts op vertrouwelijke basis wordt geïnformeerd. Zo'n informatievoorziening achter gesloten deuren wordt door onze partnerorganisaties in die landen als weinig zinnig ervaren, mede omdat het een discussie met maatschappelijke organisaties uitsluit, terwijl betrokken bedrijven wel uitgebreid de kans hebben voor een vergunning te lobbyen.

Wij dringen er daarom bij de Kamer op aan om tijdens het komende AO wapenexportbeleid de regering te verzoeken een systeem van openbare informatievoorziening vooraf op poten te zetten. Daarmee zou Nederland wederom een belangrijk voorbeeld geven op het gebied van verdergaande transparantie rond wapenexporten en - belangrijker nog - een impuls geven aan het debat over een belangrijk maatschappelijk thema.